

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 12 korona. félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

Harminchéttől negyvenkettőig.

Mikor a monarchia a hosszú háborúra fölkészült, meg kellett állapítania a programot, amely szerint a haderő fokozatos kiegészítéséről és állandó tartalékról gondoskodik. A háború legkedvezőbb menete mellett is föltétlenül szükség van erre. A hosszú hadjárat alatt nemcsak az ellenség fegyverei tesznek kárt a harcokban, hanem a háborús betegségek és a csapatok egy részének kimerültsége, amelyre különösen számítani kell a téli háborúnak el se képzelt óriási erőpróbái és rendkívüli teljesítményei után. Amint a háború pénzügyi szükségleteiben, élelmezésében és municiójában hónapokra, sőt félszázadig előre kell gondoskodni, azon módon hónapokkal előre kell megtenni az előkészületeket az emberanyag zavartalan pótlására.

Ilyen szükségszerű, a háború programjával járó intézkedés, hogy a ki nem képzett népfelkeltők idősebb turnusait, harminchéttől negyvenkettőig újra sorozzák, hogy azokat, akiket közülök katonai szolgálatra alkalmazni lehet, fokozatosan behívják. Ezeknek sorozása április 6-tól május 4-ig lesz, a behívásuk pedig későbbi időpontokban. Nem lehetetlen tehát — bár a háború mai állása mellett senki biztosan meg nem jövendölheti, hogy addig megszűnnek vagy szűnőben lesznek az ellenségeskedések. De amíg a háború tart, a bőséges tartalékokat mindig készletben kell tartani. A most behívott és behívás előtt álló huszonegy-harminchat éves népfelkeltők, valamint a most sorozandó legifjabb évjárat ujoncai hatalmas tömegeket szereznek a haderőnek, — és mindenesetre megnyugtató lehet az, hogy a monarchiának ezeken felül is kimeríthetetlen harcso-nyaga van. Ezzel tehát a háborút ép úgy győzzük, mint ahogy nem kell tartanunk az ország kiéhezetésétől sem.

Az általános védőkötelezettség teljes és igazságos érvényesülése magával hozza, hogy a mikor a katonaviselt népfelkeltők nagy része a negyvenkét éves korhatárig legyerve vonult, ezeket kövessék azok is, akik nem voltak katonák, de testi erejük és épségük a tegyverfogásra, a harcra alkalmassá teszik őket. Kétségtelen, hogy ezzel még több embert kell elvonnai a munkától, a kenyéresztől; kétségtelen, hogy ez-

zel a családfentartók nagyobb tömege fog a zászlok alá kerülni. De a már eddig meghozott áldozatok után nem lehet visszaradni az újabb áldozatoktól, különösen ha e nélkül a már meghozott áldozatok talán értéketlenne válnak. A győzelem, amely — ennyit talán szabad megállapítanunk — egyre jobban kecsgett bennünket és amelyhez napról napra erősebb a reményünk, megköveteli az egész nemzetnek, minden harcot bír embernek önfeláldozó közreműködését. Nem lehet tehát egy percig se sópánkodni azon, hogy a kikerülhetetlen zavarok, amelyek a gazdasági életben az eddigi bevonulások révén tapasztalhatók, nagyobbak lesznek. Az átmenetet amely a hatalmas küzdelemtől a békéig vezet, minden következményeivel ki kell állani, annak nehézségeit leküzdeni, hogy a diadalmas béke annál nagyobb kárpótást adjon érte.

A kormány gondoskodása az eddigi behívások során is lehetővé tette, hogy a zavarok minél kisebb mértékben legyenek érezhetők. Kétségtelen, hogy az újabb korosztályok behívásánál is figyelembe fognak jönni azok a méltányolandó szempontok, amelyek eddig is érvényesültek. Így bizonyára el fogják hátrítani azt a gondot, hogy a mezőgazdasági munkálatoknál a nélkülözhetetlen erőnek és segítségnek sehol hiányba ne legyenek. Nem kell tehát a zavartól és fennakadástól tartani, — és ép oly kétségtelen, hogy az öregebb népfelkeltők ugyanazzal a komoly kötelességtudással állnak majd be a haza legyeres szolgálatába mellyel a fiatalabbak siettek a zászlok alá.

A kukoricáról.

Március 15-ig maradnak a 27—30 koronás árak. A február 23-ig kötött család szerződés érvénytelenek. Siessenek a tulajdonosok önként felajánlani a kukoricát! Március 15-ike után következik a zár alá vétel és rekvirálás.

Ma már országszerte mindenhol ismeretes a kormány az az intézkedése, hogy mindazok a termelők, akik meglevő kukoricakészletüket, vagy annak egy részét eladásra az Országos Gazdasági Bizottságnak február 15-étől március 1-ig önként, magukszántából felajánlották: az eladott kukoricáért kedvezményes árakat kapnak. Mégpedig 27—30 koronát métermázsánként.

Ehhez a rendelkezéshez most legutóbb még két újabb kormányintézkedés járul.

Egyik az, hogy az önkéntes felajánlás idejét a földművelésügyi miniszterium március 15-ikéig meghosszabbította. Ami azt jelenti, hogy addig az ideig maradnak érvényben a kedvezményes (27—30 koronás) árak.

Másik intézkedés pedig az, hogy a kormány elrendelte a március 15-ike után bárhol az országban található kukoricának zár alá vételét. Ez meg nem egyéb, mint első lépés a rekviráláshoz. Ha pedig erre kerül a sor, akkor magától értetődleg a rekvirálás a már megállapított maximális áron történik, vagyis 7—8 koronával alacsonyabb áron, mint amennyit a kukoricáját március 15-ikéig önként felajánló tulajdonos elérhet, ha a feleslegét a hatóságok adja el.

Ezzel a kettős intézkedéssel áll azonban összefüggésben még egy harmadik kormányrendelet is. Az nevezetesen, hogy érvénytelen a kukoricára vonatkozó minden olyan adas-vételi szerződés, mely február 15-től február 23-ikéig lefolyt időközben az eladó kijátszására számítva, a vevő részéről azzal a céllal kötött, hogy a tulajdonostól a kedvezményes árnál olcsóbban vásároljon kukoricát, ő maga azonban ugyanazt 27—30 koronás árban ajánlja fel az Országos Gazdasági Bizottságnak.

As ilyen spekulációs ravaszágból létrejött szerződés érvénytelen. Ellenben érvényes az olyan eladás, mikor valaki — barmi olcsó áron is — hivatali célokra vette a kukoricát. Ugyszint érvényes akkor is, ha a vevő már vette és elszállította az eladótól a kukoricát.

Mindezeknek a kormányintézkedéseknek magyarázata és jelentősége a következő:

A kedvezményes árak megállapításáról szóló rendelet a háborús körülmények folytán az ország sok helyére, különösen távolabbi részeibe késedelmesen jutott. Ellenben Budapesten azon melegeben megtudták az összes üzerek és gabonakereskedők. Táviratokban, meg telefonon azonnal utasították tehát vidéki ügynökeiket: vásároljanak mentül több kukoricát olyan tulajdonosoktól, akiknek még sejtelmük sem volt arról, hogyha magukszántából felajánlják eladásra készletüket az Országos Gazdasági Bizottságnak, akkor 27—30 koronát kaphatnak métermázsájáért. Adtak hát jóhiszeműen az árut olcsóbban az ügynököknek, akik viszont azonnal megadon felajánlották a megszabott magasabb árban a Gazdasági Bizottságnak. Hát ezt a csunya nyereszke-

dési manipulációt semmisíti meg a kormány, mikor kimondja, hogy az eféle kötés érvénytelen. Azért, akinek még tényleges birtokában van a kukoricakészlet, vagy egyáltalában van kukoricája, az még mindig jól járhat, mert az újabb intézkedés szerint március 15-ikéig felajánlhatja, s akkor megkapja a kedvezményes 27—30 koronás árakat. Azonban azonban már következik a zár alá vétel, esetleg a lefoglalás, amikor aztán jóval olcsóbban lesz kénytelen kukoricáját a közönségre átengedni.

Minden tulajdonosnak saját érdekében áll tehát, hogy az üdvös kormányintézkedéseknek fontosságát megértse s maga jószántából ajánlja fel a tengeriért addig, amíg lehet, tehát e hónap 15-ikéig, mert a 27—30 koronás tengeri ár bizony jobb, mint a nyolc koronával kisebb.

Miniszterjárás Ujhelyben.

A honvédelmi és a belügyminiszter megtekintette az ujhelyi kórházakat.

A kormány tagjainak nagyszabású szemleutja során vasárnap három miniszter és kísérete érkezett Ujhelybe, hogy megvizsgálja az itteni háború egészségügyi intézményeket. Tu ajdonképpen azonban csak két miniszter látogatásáról számolhatunk be, amennyiben *Krobatin* cs. és kir. közös hadügyminisztert sürgős elfoglaltsága másfelé szolgáltatta s így ő megérkezvén, azonnal tovább is utazott s nem vett részt az ujhelyi kórházak meglátogatásában.

A miniszterjárásról, mely a valóban mintaszert ujhelyi egészségügyi intézmények részére ismét sok ismerést hozott, a következő tudósításunk számol be:

Vasárnap éjjel 12 óra tájban érkeztek meg Ungvár felől a miniszterek, úgy mint *Krobatin* cs. és kir. közös hadügyminiszter, *Sándor* János belügyminiszter és báró *Haszay* Samu, kir. honvédelmi miniszter fényes kíséretükkel, melynek sorában ott voltak *Karavánszky* államtitkár, *Kubinyi* vezérkari ezredes és még számosan. A társaság az éjjelt szalonkocsikban töltötte.

Krobatin közös hadügyminiszter reggel tovább utazott Budapest felé, míg *Hazai* báró és *Sándor* János belügyminiszter, miután rövid fogadtatás volt, mely alkalommal *Mecser* Gyula főispán üdvözölte a kormány tagjait, először is a harctéri betegmegfigyelő állomás megtekintésére indultak.

Az óriási barakkvárosban gróf *Mailath* József, a megfigyelő állomás

miniszeri biztosa és Oláh csendőrezredes, a barakk katonai parancsnoka fogadták és kalauzolták a fényes társaságot, mely nem győzött eléggé kifejezést adni elismerésének a nagyszerű intézmény mintaszzerű szervezése és működése felett. Ugy az építkezés, mint a berendezés rendkívül tetszett a minisztereknek, a házi kezelésben álló élelmezés s a megfigyelő állomáson uralkodó példás rend és mindenben uralkodó bölcs gyakorlatiasság pedig egyenesen elragadtatta a vendégeket. Ugy a honvédelmi, mint a belügyminiszter a legmelegebb szavakkal adtak kifejezést a látottak feletti örömeiknek s köszönetet mondtak és gratuláltak gróf Mailáth Józsefnek az elért fényes eredményért. Az egész társaságban általános volt a nézet, hogy az összes eddigi megvizsgált megfigyelő kórházak között az újhelyi a legtekintélyesebb.

A miniszterek sajnálatuknak adtak kifejezést a fölött, hogy Krobotin hadügyminiszternek el kellett utaznia s ezt a gyönyörű intézményt nem láthatta.

Innen az autók az Erzsébet-kórházhoz robogtak, ahol Chudovszky Móricz dr. igazgató főorvos fogadta és vezette a társaságot. Mondanunk is felesleges talán, hogy a messze földön hírneves kórházunkban uralkodó példás higiénia a látogatók nagy elismerésével találkozott.

Körülbelül háromnegyed tíz volt, mikor a társaság a dohanygyári vörös keresztet betegnagyvő állomáshoz érkezett.

A kórház első termében gróf Széchenyi Ernő és gróf Széchenyi Ernőné, míg a második termében Windisch-Graetz hercegnő fogadták és üdvözölték a minisztereket, akik mind a négy termet végigjárták, valamennyi betegkezelést szorítottak és mindegyikhez volt egy-két meleg, barátságos szavuk. Közben nem győztek kifejezést adni meglepetésüknek a felett, hogy egy raktárhelyiséget miképpen alakíthatták át ily mintaszzerű, tökéletes kórházzá a vezetőség végtelen szeretete és gondoskodása.

A miniszterek a Dókus Gyula katonai delegátus vezetésével álló vasuti állomás központi helyét is megtekintették s itt is legnagyobb meglepetésüknek és elismerésüknek adták kifejezését.

Tizenegy óra tájban utazott el a társaság az Újhelyben szerzett legjobb impressziókkal, amelyek becsületére válnak haborus egészségügyi intézményeink kiváló vezetőinek.

HIREK.

— Munkáltatók figyelmébe. A nagyváradi miniszeri kirendeltség körzetében nagy számban jelentkeztek elszegedni hajlandó mezőgazdasági munkások (férj és nő vegyesen), kik hónapos vagy éves cselédeknek esetleg más vidékre is hajlandók elszegedni. Munkaadók, kik ilyen mezőgazdasági munkásokra igényt tartanak, ebbeli szándékukat az újhelyi rendőrkapitányi hivatalnál jelentésük be.

— Milyen lesz az időjárás? Meteor jelenti: Március változói napjai: 5, 8, 12, 13, 14, 15, 21, 23, 24

30 és 31-ikére esnek. [Ezekből az első még hideg jellegű, a 6-ik erősen csapadékos, legvalószínűbb, hogy hóval vegyest eső, a 8-ik változó, de már inkább enyhe, 12 határozottan enyhe; valamint a 13-iki ilyen jellegű, míg a 14-iki már hideg, szeles, esetleg viharos vagy csak kevéssé csapadékos, 15-iki változó, 21-iki hűvös, száraz, 23-iki hideg, szeles, esetleg viharos, 31-iki hideg, változó, csapadékkal.

— Nem kell kilgázítani a választói névjegyzéket. Az új választási törvény rendelkezései szerint a múlt év nyarán összeírták a képviselőválasztásra jogosultakat. Ennek a névjegyzéknek március 1-re el kell készülnie és a törvény határozottan kimondja, hogy az így elkészített listajstrom kiigazítás nélkül érvényes, még pedig nemcsak 1915. hatalmát részére, hanem 1916-ra is. Így tehát az időn elmarad a kiigazítási eljárás és nem kell, hogy a hivatalok és vállalatok bejelentésük a választásra jogosult személyeket. Legközelebb 1916-ban igazítják ki a választók névjegyzékét. A jövő év tavaszán kell majd tehát a választásra jogosultakat a központi választmánynál bejelenteni. Ez a kiigazítás azonban már csak 1917-évre szól.

— Kell a jég. A belügyminiszter tegnap leiratot intézett a város-hoz, amelyben figyelmezteti, hogy minél több jéget szerezzen be és raktározzon el, mert a jégzsákséglet biztosítása a mai viszonyok között nemcsak egészségügyi, hanem hadügyi érdekek szempontjából is rendkívül fontos.

— Katonai rögtönbíráskodás. A miniszterelnök értesítette az alispánt, hogy a makódi hadsereg főparancsnoksága az északi hadsereg működésére, egész területére s így Magyarországon Trencsén, Arva, Turóc, Liptó, Szepes, Saros, Abauj-Torna, Zemplén, Ung, Bereg, Ugocsa és Maramos vármegyék, valamint Kassa törvényhatósági joggal felruházott város területére nézve a katonai rögtönbíráskodás hatáskörét a felsorolt bűnesetekre és kihágásokra vonatkozólag a polgári egyénekre is kiterjesztette.

— A harcosok felelőségét nem lehetnek a harcterre. A belügyminiszter valamennyi vármegyét és városi törvényhatósághoz a következő rendeletet küldte: A cs. és kir. harmadik hadseregparancsnokság közölte velem, hogy a harcovaiban levő katonai személyek itogatása felelőségeik rokonai, illetve ismerőseik részéről szigorú katonai szempontból egyáltalában nem engedhető meg, és e célból a megjelölt parancsnokság területére vasuti utazási igazolványokat kiállítani nem szabad. Felhívom az alispánt és postamester urat, hogy ezen tilalmat a törvényhatóság egész területén tétlenül közhírré és az alsóbbfokú rendőrhatalóságokkal mihezartás végett közölje.

— A kenyérkérdés megoldása Debrecenben. Debrecenből jelentik: A rendőrség összeírta a városban levő liszkészletet. Megállapították, hogy a városnak 62.000 mu. lisztre van szüksége. Ezt a kormánytól fogják kérni. A lisztből a hatóság fogja sültetni a kenyeret, amelyet csak hatósági utalvánnyal vásárolhatna a lakosok, még pedig egy-egy személy egy hónapban kilenc kiló lisztből készült kenyeret. A hatóság szerződést kötött a sütődékekkel, amelyek elvállalják a város részére szükséges kenyér sütését és a kenyeret a list maximumális árán adják el. Hasznunk az lesz, hogy 103 kg. lisztből 130 kg. kenyeret készíthetnek és ez a 30 kg. többlet fűdözi a pékek költségeit és adja a hasznát.

Mai távirataink.

A miniszterelnökség sajtóosztályának hivatalos közlései.

Fényes győzelem az oroszokon.

Budapest, márc. 8.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

Lengyelországban még folyamatban levő harcokkal több rendbeli eredményt értünk el. Az ellenséget több előretolt támaszpontból és lövészvonalból súlyos veszteségei mellett kivetettük.

Hasonló sikere volt csapataink egy rövid előretörésének nyugatgalíciai arcvonalon ahol Galícia környékén az ellenséges lövészvonalak egyes részeit átörtük és egy hegységet véres harc után elfoglaltuk. Az ellenségnek több tisztjét, több mint 500 emberét elfogtuk.

A Kárpátokban makacs harcok folynak. A Lupkow melletti területen tegnap délután nagy erőkkel támadtak. Az ellenség új erősítések harcba vetésével megritkult sorai folyton megújította.

Minden eszközzel előrehajtotta és támadásaival súlyos veszteségei ellenére háromszor egészen a mi állásaink közelébe jutott. Az oroszok végső rohama azonban megsemmisítő veszteségek mellett mindannyiszor megtört, akadályvonalukon állásaink előtt a halottak száza hevernek. A harc vonal egyik másik szakaszán csapataink az orosz előretörések visszaverése után meglepetésszerűen támadásba mentek át és elfoglaltak egy ellenségtől eddig erősen megszállott hegykaput és ismét 10 tisztet és 700 főnyi legénységet elfogtak. Egy szomszédos magaslaton is 1000 oroszot ejtettünk foglyul. Délkeleti Galiciában erős ellenséges lovasság, amely állásomunk szárnya ellen elszigetelten előrenyomult érzékeny kudarcot szenvedett.

Höfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

A németek harca északon.

Berlin, márc. 8.

A német nagyvezérkar közli:

A keleti hadszíntéren Augustowtól délre az oroszoknak ellenünk intézett támadásai az ellenség súlyos veszteségei mellett meghiusultak. Lomzánál további harcok folynak.

Prasznisztól nyugatra és Plocktól keletre az oroszok több sikertelen támadást intéztek ellenünk. A Rawánál csapataink az oroszoknak két éjjeli támadását visszaverték. Az oroszoknak Novomiaszto környékéről ellenünk intézett előretörései sikertelenek voltak, ott 1500 oroszot elfogtunk.

Küzdelem a nyugati fronton.

Berlin, márc. 8.

A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik:

A nyugati hadszíntéren az ellenséges pilóták Ostendére bombákat dobtak, amelyek három belgát megöltek.

Champagneban a harcok tovább folynak; Soummelnél tegnap este az ellenséget kétféle tusában visszavertük, éjjel a harc újból kezdődött, Lemesnil-től északkeletre az ellenségnek egy támadása délután teljesen meghiusult, a mi éjjeli ellentámadásunk sikeres volt. 140 franciát elfogtunk.

Amausantól északnyugatra a franciák előretöréseit visszavertük. A Vogézekben Meinstertől nyugatra és Sennheimtől északra a harcok még nem értek véget.